

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähi- kontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Hallituksen esityksen tavoitteena on hybridistrategian mukaisesti estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä.

Perustuslain 23 §:n mukaisena tilapäisenä poikkeuksena perusoikeuksiin poikkeusoloissa ehdotetaan säädettäväksi laki liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta väestön suojaamiseksi covid-19-epidemian leviämiseltä. Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian ja se olisi voimassa 14.5.2021 asti.

Lailla rajoitettaisiin tietyllä alueella henkilön liikkumista ja oleskelua muualla kuin kotikunnassa olevassa asuinpaikassa tai muussa siihen rinnastuvassa asuinpaikassa, jos se on välttämätöntä vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavan hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Lisäksi siinä säädettäisiin velvollisuus käyttää niillä alueilla, joille on säädetty liikkumis- ja oleskelurajoituksia, suun ja nenän peittävää kasvomaskia tai hengityssuojainta sisätiloissa ja liikennevälineissä, joissa on muita kuin samaan talouteen kuuluvia henkilöitä.

Epidemiatilanne Helsingin ja Uudenmaan sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiireissä on vakava, ja päivittäiset tapausmäärät eivät ole kääntyneet selvään laskuun, vaikka alueilla on otettu käyttöön käytännössä lähes kaikki nykylainsäädännön mahdollistamat rajoitustoimet. Uutena merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on havaittu SARS-CoV-2- virusmuunnoksia (Ison-Britannian virusmuunnos SARS-CoV-2 VOC 202012/01, Etelä-Afrikan virusmuunnos 20C/V501Y.V2 ja Brasilian virusmuunnos P.1). Virusmuunnosten on havaittu leviävän jopa 30–50 %, mahdollisesti jopa 70 % nopeammin kuin aiemmin tunnistetut viruskannat. Virusvarianttien osuus on helmikuun 2021 loppuun mennessä noussut noin 70 %:iin kaikista tartunnoista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) skenaariotyön mukaan on todennäköistä, että muuntuneiden viruskantojen osuus havaituista tautitapauksista nousee kevään 2021 aikana. Tapausmäärän nopea kasvu voi johtaa tilanteeseen, jossa tartunnan jäljitys viivästyy niin paljon, että se ei enää merkittävästi hidasta epidemian kiihtyvää leviämistä. Tämä luo erittäin vakavan uhan terveydenhuollon, erityisesti tehohoidon ylikuormittumiselle näillä alueilla.

Tällä hetkellä selvästi yleisin tartunnanlähde Suomessa on sama talous, toiseksi yleisin muut sosiaaliset kontaktit ja kolmanneksi yleisin työpaikat. THL:n tilannearvioraportin 17.3.2021 mukaan sairaanhoitopiireistä 15/21 (mukaan lukien Ahvenanmaan maakunta) epäselviksi jääneiden tartuntojen osuus oli korkeintaan 25 % uusista tartunnoista. Helsingissä epäselvien osuus oli noin puolet, kun taas väestöpohjaltaan pienissä sairaanhoitopiireissä ja matalan ilmaantuvuuden alueilla jäljitys on yleensä onnistunut kattavimmin.

Kuntaliitto kannattaa esitystä, jonka avulla tehollinen lisääntymisluku R vähenee THL:n arvion mukaan n. 25 %.

Kuntaliitto esittää lakiesitykseen kuitenkin alla olevat huomiot:

- 1) Lakiesityksestä saa sen käsityksen, että liikkumisrajoitusten ulkopuolella olevista kunnista voisi saapua vapaasti - kasvomaskia tai hengityssuojainta käyttäen - liikkumisrajoitusalueelle. Lain 3 §:ssä säädettyt poikkeuksetkin poistumiskiellosta koskevat lain säätämisyjärjestysperusteluiden valossa ainoastaan liikkumisrajoitusalueen kunnassa asuvia/oleskeleviä henkilöitä. Tämä olisi syytä täsmentää.
- 2) Lakiesityksestä ei ilmene, kuka on vastuussa kasvomaskien kustannuksista tai miten niiden jakelu on tarkoitus järjestää. Mikäli kustannusvastuu säilytetään edes osittain kunnille, on tämä ja tähän suunniteltu kompensatiomekanismi syytä esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevassa kohdassa tuoda selvästi ilmi.
- 3) Lopuksi esityksestä ei ilmene, miten työpaikkatartunnat jakaantuvat toimialoittain. Tämä olisi syytä lakiesitykseen vielä täsmentää.

SUOMEN KUNTALIITTO